

ЕВОЛЮЦІЙНА КОРЕКТНІСТЬ ВИБОРУ ОБ'ЄКТА ІННОВАЦІЇ

Інноваційним проектам притаманні специфічні ризики, зменшити які можна ефективнішим формуванням та відбором альтернатив. Одним зі способів збільшення ефективності відбору альтернатив на ранніх стадіях проектування є їх перевірка на відповідність запропонованому у [1] критерію еволюційної коректності (ЕК). Відповідність інноваційного проекту цьому критерію оцінюється за напрямком та величиною зміни в результаті реалізації проекту еволюційного стану (ЕС) та потенціалу розвитку кожної зі складових інноваційної системи – об'єкта інновації (ОбІн), її результату, ринка та підприємства-інноватора.

Оцінка ЕК проекту проводиться у певній послідовності і має «вентильний» («gate») характер на окремих етапах, зокрема, на першому етапі – етапі оцінки коректності вибору об'єкта інновації. Існуючі методи такої оцінки базуються лише на окремих факторах коректності вибору об'єкта інновації – його власному ЕС, характерові пов'язаних з ним проблем тощо, що зумовлює необхідність розробки методики системної оцінки коректності вибору об'єкта інновації, яка б враховувала всю сукупність факторів коректності вибору ОбІн та їх взаємний вплив.

Еволюційна коректність вибору ОбІн залежить від характеру його впливу на розвиток системи чи надсистеми, власного ЕС ОбІн, співвідношення цього стану з ЕС інших складових інноваційної системи, співвідношення вартості ОбІн з його функціональною значущістю та стану ресурсів розвитку. Відповідно запропонований в межах методики індикативної оцінки доцільності реалізації інноваційного проекту (ДРІП) [1] індикатор еволюційної коректності вибору об'єкта інновації $ІнКОБІн$ буде інтегральним індикатором, значення якого визначатиметься на основі значень множини часткових індикаторів ($ІнКОБІн_j$).

Вибір ОбІн може вважатися еволюційно-коректним, якщо за умов наявності потенціалу розвитку як у ОбІн, так і у його надсистеми виконується хоча б одна з чотирьох умов, кожній з яких можна поставити у відповідність частковий індикатор $ІнКОБІн_j$, який для прийматиме значення +1 за виконання умов:

- ОбІн виступає лімітантом розвитку системи, у яку він входить як підсистема ($ІнКОБІн_1$);
- ОбІн є носієм вузлового протиріччя розвитку системи, у яку він входить як підсистема ($ІнКОБІн_2$);
- ОбІн є «надлишково витратним» ($ІнКОБІн_3$), тобто вартість об'єкта у складі надсистеми, яка не вичерпала ресурсів свого розвитку ($ІнКОБІн_{16}$), перевищує його функціональну значущість;
- еволюційний стан ОбІн стосовно інших елементів технічної чи бізнес-системи знаходиться за межами необхідного для утримання стану стійкої рівноваги чи демонструє стійку тенденцію на вихід за ці межі ($ІнКОБІн_4$).

Збереження інновації потенціалу розвитку має місце, коли:

- ОбІн знаходиться на ефективних етапах свого життєвого циклу ($ІнКОБІн_5$, $ІнКОБІн_8$) або переходить на ці етапи внаслідок зміни головної функції ОбІн ($ІнКОБІн_7$) в результаті реалізації проекту;
- ЕС надсистеми ОбІн свідчить про наявність ресурсів розвитку ($ІнКОБІн_6$).

Для розрахунку кожного з часткових індикаторів $ІнКОБІн_j$ запропоновані формули. При цьому індикатори $ІнКОБІн_1 \div ІнКОБІн_3$ можуть прийняти одне з трьох значень (-1; 0; 1); індикатор $ІнКОБІн_4$ – значення ($ІнКОБІн_8$, 0, 1); значення $ІнКОБІн_5 \div ІнКОБІн_7$ враховуються при розрахунку значень $ІнКОБІн_1 \div ІнКОБІн_4$. Індикатор $ІнКОБІн_8$ пропонується розраховувати за загальними правилами розрахунку коефіцієнтів впевненості [2] на основі їх зв'язку з ймовірностями успіху та провалу проекту.

$$ІнКОБІн_8 = 1 - 2\alpha_{ЕС}, \quad (1)$$

де $\alpha_{ЕС}$ – надбавка за ризик внаслідок певного еволюційного стану ОбІн, розрахована на основі «середнього класу» інновації [3].

Інтегральний індикатор коректності обрання ОбІн, виходячи зі змісту його складових та їх впливу на ДРІП, пропонується розраховувати за формулою:

$$ІнКОБІн = ІнКОБІн_8 \cdot \max_{j=1,4} \{ K_{нев} (ІнКОБІн_j) \}, \quad (2)$$

де $K_{нев}$ – коефіцієнт впевненості [2] у успішності реалізації проекту за фактором, відбитим відповідним частковим індикатором.

У разі $ІнКОБІн \leq 0$ вибір ОбІн є некоректним і реалізація пов'язаного з ним проекту є недоцільною. Якщо $ІнКОБІн_1 > 0$, проект підлягає подальшому розгляду, а значення $ІнКОБІн$ слід врахувати у надбавці за еволюційний ризик у дисконтній ставці проекту.

1. Гліненко Л.К. Методологічні засади індикативної оцінки еволюційної доцільності інновацій / Л.К. Гліненко // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 3. – Т. 2. – С. 191-198.

2. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком / С.М. Ілляшенко – Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 324 с.

3. Инновационная деятельность малых предприятий [Электронный ресурс] : Дистанционный консалтинг. – Режим доступа: www.dist-cons.ru/modules/innova/index.html.

Гліненко, Л. К. Еволюційна коректність вибору об'єкта інновації [Текст] / Л. К. Гліненко // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. - Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. - С. 52-53.